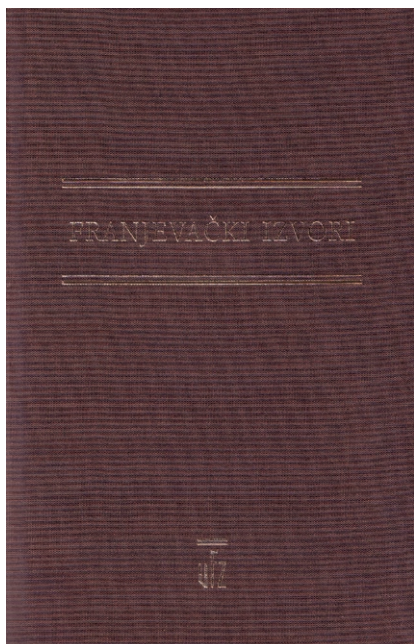

*Vrijedni prinosi hrvatskoj franciskanologiji: Franjevački izvori
– Fontes Franciscani (Sarajevo – Zagreb 2012.) i Bibliografija
Vjesnika franjevac trećoredaca (Krk 2014.)*

Franjevački izvori / Fontes Franciscani: spisi i životopisi sv. Franje, svjedočanstva i papinski dokumenti o sv. Franji; spisi i životopisi sv. Klare, dokumenti o sv. Klari; zakonodavni tekstovi Reda braće i sestara od pokore s dodacima: kasnija pravila Trećega svjetovnog reda sv. Franje i pravila Trećega samostanskog reda sv. Franje, glavni urednik Pero Vrebac. Sarajevo – Zagreb: Vijeće franjevačkih zajednica Hrvatske i Bosne i Hercegovine, 2012., 2271 str.

U godini za franjevke i franjevce velikoga jubileja – osam stoljeća od dolaska sv. Franje Asiškoga u Hrvatsku (1212. – 2012.) – hrvatska je franciskanologija obogaćena hrvatskim prijevodom *Franjevačkih izvora (Fontes Franciscani)*. Riječ je o kapitalnom djelu, gusto tiskanu na čak 2271 stranice u formatu 13,5 x 21 cm. Čine ga spisi i najstariji životopisi sv. Franje te svjedočanstva i papinski dokumenti o sv. Franji, potom spisi i najstariji životopisi sv. Klare te dokumenti o sv. Klari te, najzad, zakonodavni tekstovi Reda braće i sestara od pokore s dodatcima kasnijih pravila Trećega svjetovnog reda sv. Franje i pravila Trećega samostanskoga reda sv. Franje. Prijevod je to djela latinskoga i talijanskoga izdanja *Fontes Franciscani & Fonti francescane*, a autorski su, uz sv. Franju i sv. Klaru, tu

zastupljeni Toma Čelanski, Julijan Špajerski, Henrik Avranški, Ivan Perudiński, sv. Bonaventura, Bonaventura Banjoređijski, Bernard Beski, Leonard Lemmens, Paul Sabatier, Anđeo Klarenski, Hugolin, Janja Asiška. Potom Jakov Vitrijski, Toma Splicićanin, Jordan Janski, Salimbene Parmski te pape Honorije III., Grgur IX., Inocent IV., Aleksandar IV., Nikola IV., Leon X., Leon XIII., Pio XI., Pavao VI. i Ivan Pavao II.

Prije ovoga izdanja hrvatski su istraživači franjevačkih tema uglavnom imali na raspolaganju primjerice *Fonti Francescane*, nuova edizione, a cura di Ernesto Caroli (Padova: Editrici Francescane /Edizioni Biblioteca Franciscana – Milano,

Edizioni Messaggero – Padova, Edizioni Porziuncola – Santa Maria degli Angeli – Assisi, Perugia, Libreria Internazionale Edizioni Francescane – Vicenza/, nuova edizione 2004.), odnosno *Fonti Francescane*, editio minor, coordinatore generale Ernesto Caroli (Assisi: Movimento Francescano, 1987.).

Hrvatski je prijevod učinjen prema izvorniku *Fontes Franciscani & Fonti francescane* u izdanju Edizioni Porziuncola & Editrici Francescane (Italija). Nakladnik hrvatskoga prijevoda i izdanja je Vijeće franjevačkih zajednica (VFZ) Hrvatske i Bosne i Hercegovine sa sjedištem u Zagrebu. Glavni je urednik izdanja fra Pero Vrebac (OFM), a Uredničko vijeće čine fra Rozo Brkić (OFM), fra Zvonimir Brusač (TOR), Antica N. Čepulić (FSR), s. Tarzicija Čičmak (OSC), fra Marijan Karaula (OFM), fra Mirko Kemiveš (OFMCap), fra Augustin Kordić (OFMConv), s. Ivanka Mihaljević (ŠSF), fra Marinko Pejić (OFM), fra Miljenko Šteko (OFM) i dakako glavni urednik fra Pero Vrebac. *Predgovor* potpisuje dr. sc. fra Ivan Sesar (OFM), predsjednik VFZ-a.

Mnogo je prevoditelja bilo uključeno u taj posao: fra Franjo Žilić (1915. – 1995.), fra Hadrijan Borak (1915. – 1993.), fra Damjan Damjanović (1909. – 1989.), fra Andrija Bonifačić (1912. – 1989.), fra Dionizije Lasić (1913. – 1997.) i fra Srećko Badurina (1930. – 1996.), te fra Domagoj Šimunović, fra Serafin Hrkać, fra Velimir Blažević, fra Stjepan Pavić, fra Zvonimir Brusač, fra Petar Bašić, fra Marko Ćorić, fra Ivica Studenović, fra Josip Mrnjavac, fra Marinko Pejić, s. Marija Tarzicija Čičmak i s. Judita Čovo. Uz njih bili su angažirani Antica Nada Čepulić, Ante Šoljić, Neven Jovanović, Vladimir Rezar, Irena Bratičević, Teo Radić, Šime Demo, Rudolf Barišić, Jan Šipoš, dok su Stjepan Damjanović i Ivanu Kosić pomogli u priređivanju glagoljskoga teksta Franjina *Prvog pisma vjernicima* s uvodom fra Petra Runje.

Mnoge je tekstove redigirao i popratne im bilješke s izvornika preveo Ante Šoljić, fra Augustin Kordić i drugi. Uvode i dijelom popratne bilješke potpisuju mnogi hrvatski i strani autori (mnogo ih je pa ih nećemo poimence navoditi). Lekturu čitavoga izdanja izvršili su fra Ivan Dugandžić (*Biblijska lektura*), Ante Šoljić (*Franjevačka lektura*) i Ivo Pranjković (*Jezična lektura*), a korekturu Iva Klobučar Srbić i Jasmina Lukec. *Tehnički urednik* je fra Marijan Karaula, a *Grafičko oblikovanje* potpisuju Bruno Abramović i Jurica Puhalović. Djelo je tiskano u tiskari „Zrinski“ u Čakovcu.

U sadržajnom pogledu, ovo je vrijedno djelo podijeljeno u tri velika odsjeka: prvi je odsjek posvećen sv. Franji Asiškom, drugi sv. Klari Asiškoj, a treći najvažnijim normativnim tekstovima svjetovnoga i samostanskoga Trećega reda sv. Franje. Sve je to strukturirano i ujednačeno od uvoda pa nadalje u osam velikih poglavlja s dva dodatka te tablicama, kazalima i bibliografijom.

Uvodni dio (str. 5–60) čine *Predgovor* (str. 5–6), *Zahvala* (str. 7), *Sadržaj* (str. 8–10), *Praktične napomene* (str. 11–12), *Uvod u Franjevačke izvore* (str. 13–46),

Kronologija (str. 47–54) i Kratice (str. 55–60). Sadržaj i Kratice tiskani su i zasebno kao prilog izdanju i pomoć čitatelju u bržem snalaženju i potrazi za traženim. Dio završava vrlo korisnim prilogom „Uvod u Franjevačke izvore“ glavnoga urednika fra Pere VrePCA.

Potom slijedi temeljni dio izdanja:

- **I. Spisi sv. Franje Asiškoga** (str. 61–220): Uvod; Hvale i molitve; Pisma; Pravila i opomene; Dodatak: Diktirani spisi; Izgubljena ili dvojbená pisma.
- **II. Životopisi Sv. Franje** (str. 221–1576): Uvod; Okružnica brata Ilije o preminuću sv. Franje; Prvi Životopis sv. Franje (Toma Čelanski); Životopis za uporabu u koru (Toma Čelanski); Ritmički časoslov sv. Franje (Julijan Špajerski); Život sv. Franje (Julijan Špajerski); Savez sv. Franje s gospođom Siromaštinom; Legenda sv. Franje u stihu (Henrik Avranški); Početak ili osnutak Reda (Ivan Perudiński); Legenda trojice drugova; Asiški zbornik ili Perudińska legenda; Drugi životopis sv. Franje (Toma Čelanski); Spis o čudesima sv. Franje (Toma Čelanski); Manji životopis sv. Franje (sv. Bonaventura); Veći životopis sv. Franje Asiškoga (Bonaventura Banjoređijski); Neka čudesa nakon smrti sv. Franje (Bonaventura Banjoređijski); Knjiga pohvala bl. Franje (Bernard Beski); Ogledalo savršenstva (manje) (Leonard Lemmens); Ogledalo savršenstva (Paul Sabatier); Knjiga kronika ili nevolja Reda male braće (Anđeo Klareński); Zgode bl. Franje i njegovih drugova; Cvjetići sv. Franje.
- **III. Svjedočanstva o sv. Franji** (str. 1577–1649): Uvod; Pisma i Povijest Zapada (Jakov Vitrijski); Salonitanska povijest (Toma Splićanin); Kronika (Jordan Janski); Kronika (Salimbene Parmski).
- **IV. Papinski dokumenti o sv. Franji** (str. 1651–1683): Uvod; Honorije III.; Grgur IX.; Inocent IV.; Aleksandar IV.
- **V. Spisi sv. Klare** (str. 1685–1746): Uvod; Pisma sv. Klare; Pravilo sv. Klare; Oporuka sv. Klare; Blagoslov sv. Klare.
- **VI. Životopisi sv. Klare** (str. 1747–1929): Uvod; Okružnica o preminuću sv. Klare; Postupak proglašenja Klare svetom (1253); Legenda sv. Klare u stihu; Bula proglašenja Klare svetom; Legenda svete djevice Klare Asiške.
- **VII. Dokumenti o sv. Klari** (str. 1931–1958): Pismo kardinala Hugolina svetoj Klari; Povlastica siromaštva pape Grgura IX.; Pismo pape Grgura IX. sv. Klari i redovnicama Svetog Damjana; Pismo Janje Asiške njezinoj sestri Klari; Punomoć dana Oportulu.
- **VIII. Zakonodavni tekstovi Reda braće i sestara od pokore** (str. 1959–1992): Uvod; Spomenica o načinu života ili Staro pravilo (1221) Memoriale propositi; Pravilo i način života braće i sestara Reda od pokore zvano Pravilo Nikole IV. (1289).
- **Dodatci – kasnija pravila** (str. 1993–2056): Dodatak I. Kasnija pravila Trećega svjetovnog reda sv. Franje; Dodatak II. Pravila Trećega samostan-

skog reda sv. Franje; Pravilo Leona X.; Pravilo Pija XI.; Pravilo Ivana Pavla II. ili Pravilo i život braće i sestara Trećega samostanskog reda svetoga Franje (1982).

Na kraju priložene su *Tablice, kazala i bibliografija* (str. 2057–2204): Sinoptičke tablice; Biblijsko kazalo; Kazalo osobnih imena; Kazalo imena mjesta; Kazalo pojmova; Bibliografija, te je donesen *Sadržaj* (str. 2205–2271).

Na samom pak kraju hrvatskoga izdana *Franjevačkih izvora* faksimilno su donesena dva lista iz hrvatskoglagoljskoga *Ivančićeva zbornika*, koja pripadaju franjevcima trećoredcima glagoljašima.

Iznimno je dragocjeno te pohvalno da je ovo prvo hrvatsko izdanje *Franjevačkih izvora* u cijelosti dostupno i mrežno na stranici: <http://ofs.hr/efi/Franjevacki-izvori-FONTES-FRANCISCANI.pdf>

Ivan Botica i Tomislav Galović

Bibliografija Vjesnika franjevaca trećoredaca – 50 godišta: 1963. – 2013. *Priredio i uredio fra Joso ŽIVKOVIĆ, suradnik fra Mirko MIŠKOVIĆ. Krk: Provincijalat franjevaca trećoredaca – Zagreb, 2014. (= Vjesnik franjevaca trećoredaca glagoljaša, god. L, br. 4, Zagreb 2013.) + CD-ROM.*

Polustoljetna godišnjica izlaska *Vjesnika franjevaca trećoredaca*, službenoga glasila Provincije franjevaca trećoredaca glagoljaša i temeljne periodičke publikacije franjevaca trećoredaca u Hrvatskoj, dostojno je obilježena izlaskom njegove bibliografije, koju je izradio fra Joso Živković i objavio je pod naslovom *Bibliografija Vjesnika franjevaca trećoredaca – 50 godišta: 1963. – 2013.* Objavljena je u velikom formatu na 276 stranica teksta, koje je lektorirao i korigirao fra Mirko Mišković. Riječ je o zaista dobro odrađenom poslu i metodološki – unatoč i mogućim drukčijim pristupima – opravdanom.

FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
INSTITUTE OF CROATIAN HISTORY
INSTITUT FÜR KROATISCHE GESCHICHTE

RADOVI 48

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
FILOZOFSKOGA FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

The logo for FF press, featuring the letters 'FF' in a stylized font with a horizontal line through them, followed by the word 'press' in a lowercase, sans-serif font.

ZAGREB 2016.

RADOVI ZAVODA ZA HRVATSKU POVIJEST
FILOZOFSKOGA FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Knjiga 48

Izdavač / Publisher

Zavod za hrvatsku povijest
Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
FF-press

Za izdavača / For Publisher

Željko Holjevac

Glavni urednik / Editor-in-Chief

Hrvoje Gračanin

Izvršna urednica / Executive Editor

Inga Vilogorac Brčić

Uredništvo / Editorial Board

Bruna Kuntić-Makvić (stara povijest/ancient history), Zrinka Nikolić Jakus (srednji vijek/
medieval history), Hrvoje Petrić (rani novi vijek/early modern history), Željko Holjevac
(moderna povijest/modern history), Tvrtko Jakovina (suvremena povijest/contemporary history),
Silvija Pisk (mikrohistorija i zavičajna povijest/microhistory and local history),
Zrinka Blažević (teorija i metodologija povijesti/theory and methodology of history)

Međunarodno uredničko vijeće / International Editorial Council

Denis Alimov (Sankt Peterburg), Živko Andrijašević (Nikšić), Csaba Békés (Budapest), Rajko
Bratož (Ljubljana), Snježana Buzov (Columbus, Ohio), Svetlozar Eldarov (Sofija), Toni Filiposki
(Skopje), Aleksandar Fotić (Beograd), Vladan Gavrilović (Novi Sad), Alojz Ivanišević (Wien),
Egidio Ivetić (Padova), Husnija Kamberović (Sarajevo), Karl Kaser (Graz),
Irina Ognyanova (Sofija), Géza Pálffy (Budapest), Ioan-Aurel Pop (Cluj),
Nade Proeva (Skopje), Alexios Savvides (Kalamata), Vlada Stanković (Beograd),
Ludwig Steindorff (Kiel), Peter Štih (Ljubljana)

Izvršna urednica za tuzemnu i inozemnu razmjenu /

Executive Editor for Publications Exchange

Kristina Milković

Tajnik uredništva / Editorial Board Assistant

Dejan Zadro

Adresa uredništva/Editorial Board address

Zavod za hrvatsku povijest, Filozofski fakultet Zagreb,
Ivana Lučića 3, HR-10 000, Zagreb
Tel. ++385 (0)1 6120 150, 6120 158, faks ++385 (0)1 6156 879

Časopis izlazi jedanput godišnje / The Journal is published once a year

Časopis je u digitalnom obliku dostupan na / The Journal in digital form is accessible at
Portal znanstvenih časopisa Republike Hrvatske „Hrčak“
<http://hrcak.srce.hr/radovi-zhp>

Financijska potpora za tisak časopisa / The Journal is published with the support by
Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske

Časopis je indeksiran u sljedećim bazama / The Journal is indexed in the following databases:
Directory of Open Access Journals, EBSCO, SCOPUS, ERIH PLUS, Emerging Sources Citation
Index - Web of Science

Naslovna stranica

Iva Mandić

Grafičko oblikovanje i računalni slog

Marko Maraković

Lektura

Samanta Paronić (hrvatski / Croatian)

Dražen Nemet (engleski / English)

Tisak

Tiskara Zelina d.d., Sveti Ivan Zelina

Naklada

250 primjeraka

*Časopis je u digitalnom obliku dostupan na Portalu znanstvenih časopisa
Republike Hrvatske „Hrčak“ <http://hrcak.srce.hr/radovi-zhp>*

*The Journal is accessible in digital form at the Hrcak - Portal of scientific
journals of Croatia <http://hrcak.srce.hr/radovi-zhp>*

RADOVI 48

ZAVODA ZA HRVATSKU POVIJEST FILOZOFSKOGA FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU